

Slotmanifestatie Arbeidsmarkt en opleiding Zuivelindustrie

Oogsten en verbinden

‘Er is veel bereikt,’ constateert voorzitter Jac König, ‘maar hoe gaan we verder?’ De slotmanifestatie van het Programma Arbeidsmarkt en Opleiding Zuivelindustrie kijkt vooruit.

In 2014 heeft de levensmiddelenindustrie behoefte aan 800 geschoolde vakkrachten op mbo-niveau, en 120 op hbo-niveau. Anton Ooijen, projectleider Human Capital Agenda (HCA) Topsector Agri&Food, schat dat op dit moment niet meer dan 10 procent van de benodigde vakkrachten opgeleid worden. Hij denkt dat de sector in tien jaar tijd kansen biedt voor bijna 20.000 mbo’ers en 2000 hbo’ers. Vergrijzing is een verklaring voor die groeiende behoefte aan vakkrachten. Ooijen is een van de sprekers op donderdagmiddag

14 november in Elspeet tijdens de slotmanifestatie van het Programma Arbeidsmarkt en Opleiding Zuivelindustrie. Met dat programma, dat in 2010 begon, wil het Productschap Zuivel met zuivelbedrijfsleven en onderwijs investeren in de inzetbaarheid van huidige en toekomstige werknemers. Dat is hard nodig, want over tien jaar is de helft van het huidige werknemersbestand in de zuivelindustrie met pensioen of vertrokken. In de zuivelindustrie, waar ruim 12.000 mensen werken, is de gemiddelde leeftijd ruim 46 jaar. Het programma, dat binnen de zuivelsector bewustzijn wil creëren voor de problematiek, richt zich op drie deelprojecten: personeels- en opleidingsplan (1) borging van de zuivelvak kennis (2) en zijinstroom (3).

Verbinden

Bewustwording begint met inzicht in de behoefte aan arbeidskrachten. Een van de eerste activiteiten

van het programma was een onderzoek naar de personeelsbehoefte die in het eerste deelproject is uitgevoerd. De resultaten van de EDO-scan (*Employment Development Operations*) maakten duidelijk dat in 2022 bijna de helft van het huidige personeel is verdwenen.

De zuivelacademie, een online leeromgeving die in mei gelanceerd werd, was resultaat van het tweede deelproject. De zuivelacademie biedt vakkennis aan in 77 hoofdstukken. Het zuivelbedrijfsleven werkt hierin samen met onderwijsinstellingen als AOC Oost, Nordwin College en de Rijn IJssel Vakschool.

De cijfers uit de analyse maken duidelijk dat zijinstroom nodig is om in de behoefte aan vakkrachten te voorzien. Toch bleek het bij bedrijfsleven dit nog niet als voldoende urgent beschouwd om pilots te kunnen starten. Er zijn meer resultaten van het programma zoals bedrijven die jongeren via stages kennis laten maken met de sector of bedrijven die gastlessen verzorgen. De door het Productschap Zuivel opgezette website zuivelwerkt.nl, een afgeleid resultaat van het programma, ontsluit alle informatie uit het programma.

“Er is veel bereikt,” zegt Jac König, voorzitter van de projectgroep van het Programma Arbeidsmarkt en Opleiding Zuivelindustrie: bewustwording, zuivelacademie en een hernieuwde samenwerking tussen onderwijs en opleiders. Thema van deze slotmanifestatie is ‘oogsten en verbinden’. Hoe kun je de hernieuwde samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs versterken en benutten? Wat zijn de uitdagingen? Wat staat ons te doen? Er zijn mensen uit bedrijfsleven, overheid, werkgevers- en werknemersorganisaties en uit het onderwijs.

Er is een groeiend tekort aan geschoolde vakkrachten in de zuivel. Groen onderwijs leidt op dit moment niet meer dan tien procent van de benodigde vakkrachten op

Regio

“De rol van onderwijs is cruciaal”, zegt Paul de Krom, aanjager van het Techniepact. Hij constateert een groeiend tekort aan vakkrachten in veel sectoren: bouw, industrie, zorg, ict, en voedselproductie. Hij schat dat er in 2016 een tekort aan 170.000 technici ontstaat, verdeeld over alle opleidingsniveaus. Er kiezen te weinig jongeren voor technische opleidingen. Het programma dat in mei ondertekend werd door vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers, onderwijs en overheid wil dat meer jongeren kiezen voor de technische sectoren. Dat kan door de opleidingen aantrekkelijker te maken, door techniek in al het onderwijs een plek te geven: basisonderwijs, voortgezet onderwijs, pabo’s. Samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven is daarbij essentieel, denkt De Krom “De sleutel voor die samenwerking ligt in de regio’s.”

‘Scholen zouden vaker van buiten naar binnen moeten werken’

TECHNIEKPACT

In het voorjaar van 2013 sloot het kabinet samen met werkgevers, het onderwijs en de werknemersorganisaties een Techniepact. Het pact moet de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt in de technieksector verbeteren en daarmee het tekort aan technisch personeel terugdringen. Het pact richt zich op

basisonderwijs, voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs, hoger onderwijs en scholing van werkenden. De initiatiefnemers hebben een brede interpretatie van wat techniek is: ict, bouw, energie, tuinbouw, chemie en life sciences & health bijvoorbeeld. Daarmee is het techniepact ook bedoeld voor groen onderwijs.

In het Techniepact staan concrete afspraken: de kwaliteit van het techniekonderwijs moet verbeteren en meer jongeren moeten zich interesseren voor de techniek. Met dit pact wil het kabinet de schaarste aan technisch personeel aanpakken, samen met sociale partners en het onderwijs.

Brainstormen over versterking van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Hoe kun je meer leerlingen werven? Hoe sluit je beter aan bij wat het bedrijfsleven wil?

Hij wijst op de sectorplannen die werkgevers- en werknemersorganisaties op dit moment opstellen. Met een financiële ondersteuning van de overheid – 300 miljoen euro op basis van cofinanciering – maken de sociale partners sectorenplannen die een bijdrage kunnen leveren aan een beter functionerende arbeidsmarkt. De eerste plannen zijn net ingediend, meldt De Krom.

De ambities en wensen van het Techniepact, van de HCA Agri & Food en het Programma Arbeidsmarkt en Opleiding Zuivelindustrie liggen in elkaars verlengde. Projectleider Anton Ooijen laat zien hoe de HCA in tien regio's uitvoering geeft aan de plannen om opleiding en arbeidsmarkt beter op elkaar te laten aansluiten. In elke regio werken bedrijfsleven en onderwijsinstellingen samen.

Uiteraard zijn de Centra voor Innovatief Vakmanschap (CIV's) en Centers of Expertise (CoE's)

Kijk voor links bij dit artikel op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 12

SECTORPLANNEN

Een instrument om vorm te geven aan de ambities van het techniepact zijn de sectorplannen die op dit moment opgesteld worden. In het Sociaal Akkoord is afgesproken dat sociale partners een sectorplan kunnen indienen met als doel vermindering van de werkloosheid voor de korte termijn. Werkgevers- en werknemersorganisaties krijgen voor de helft een financiële bijdrage van de overheid als zij gezamenlijke plannen maken om mensen aan het werk te krijgen en te houden. Een overzicht van de sectorplannen is te vinden op de website van de Stichting Arbeid (www.stvda.nl)

betrokken bij die samenwerking, net als diverse groene onderwijsinstellingen.

Grijs onderwijs

Zo is het meeting point Food Noord, onderdeel van het CIV Agri & Food de concrete uitwerking van de samenwerking in Leeuwarden. Onderwijsinstellingen Nordwin College, Friesland College en Van Hall Larenstein werken er samen met Innexus – een samenwerkingsverband van noordelijke bedrijven in voedingsmiddelenindustrie – Friesland Campina en Food & Dairy Chain Friesland aan vernieuwing en ontwikkeling van opleidingen in de zuiveltechnologie en procestechneek. Peet Ferwerda die als directeur mbo Life Sciences nauw betrokken is bij het meeting point, benadrukt het belang van samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. “Scholen zouden vaker van buiten naar binnen moeten werken.”

De samenwerking is niet alleen gericht op groen onderwijs. Zo werken Mars en FrieslandCampina DMV in Veghel samen met ROC de Leijgraaf in een opleiding Foodoperator. “De HCA Agri & Food richt zich sterk op groen onderwijs,” zegt Ooijen, “maar food is ook geïnteresseerd in grijs onderwijs: techniek en chemie. Groen onderwijs is wel interessant omdat het de ketenbenadering centraal heeft staan.”

Om verder na te denken over het vervolg, over verbinding en samenwerking, en om de regionale samenwerking te benadrukken, zijn er workshops georganiseerd per regio: noord, oost, midden, west, zuid. In kleine groepjes van vier of vijf brainstorm deelnemers over de vraag wat het bedrijfsleven wil op het gebied van instroom. Wat zijn goede voorbeelden? Kun je afspraken maken?

Afspraken

De gesprekken gaan over imagoversterking, hoe doe je dat? Hoe kun je meer leerlingen werven? Hoe sluit je beter aan bij wat het bedrijfsleven wil? En soms worden er concrete afspraken gemaakt. Niek Smid, opleidingscoördinator bij Abbott Laboratoria, een bedrijf met 1400 medewerkers in Zwolle, gaat afspraken maken om aan te sluiten bij Innofood, het samenwerkingsverband van bedrijven en scholen in Oost Nederland. Peet Ferwerda doet een oproep aan bedrijven in het noorden om aan te sluiten bij het meeting point Noord. “We hebben ons best gedaan zoveel mogelijk bedrijven te vinden. Wil je je aansluiten, meld je dan.” ■